

Den Haag

Haags Samenspel

De Haagse Participatiewerkwijze

Hét stappenplan voor het inzetten
van **participatie**

Project:

Voor **betere** participatie

Participatie is de manier waarop bewoners, ondernemers en organisaties invloed uitoefenen op en betrokken zijn bij vraagstukken in hun straat, buurt, wijk of stad. Ga je in jouw project participatie gebruiken? Of werk je aan een startnotitie of plan van aanpak? De Haagse Participatiewerkwijze helpt je op weg.

De Haagse Participatiewerkwijze bestaat uit vier stappen

- 1 Participatieplan
- 2 Participatieanalyse
- 3 Participatieontwerp
- 4 Participatieverslag

- Elke stap bestaat uit vragen. Heb je alle vragen beantwoord? Dan is het participatietraject afgerond.
- Elke stap biedt instrumenten en methodes om te gebruiken.

Stap 1 Participatieplan

Breng eerst in kaart waarover je wilt laten participeren. Voordat je anderen bij het traject betreft. Je stelt vast welke strategische keuzes er zijn om met je team of bestuur te bespreken. Je beschrijft waarop de deelnemers invloed kunnen uitoefenen en wie welke rol in het proces heeft.

Onderdelen:

- Projectinformatie
- Bepalen van de invloed die mogelijk is
- Rollen

Projectinformatie

1. In welke fase bevindt zich het project/plan waarvoor je participatie wilt inzetten?

- Verkenningfase
- Beleidsontwikkeling, planuitwerking
- Keuzes maken
- Uitvoering, realisatie
- Overig, namelijk:

Waar komt de vraag voor (inwoners-)participatie bij dit project/plan vandaan?
Heeft iemand opdracht gegeven tot participatie?

Welke wet- en regelgeving is van toepassing? En welke beleidskaders?

Wat staat er verder al vast binnen het project en kunnen mensen geen invloed meer op uitoefenen?

2. Waarover gaat het participatietraject of wat is het participatievraagstuk?

Wat is het onderwerp waarbij je anderen wilt betrekken (op wilt laten participeren)?

Tip: Een participatietraject kan ook ongewenste effecten hebben. Denk vooraf na of het onderwerp bestuurlijk en/of politiek gevoelig is.

Wat gaan betrokkenen (bewoners, ondernemers, organisaties, etc.) van het project/plan merken?

3. Wat is de planning van het participatietraject?

Participatie vraagt organisatie, tijd en inzet van collega's en kost geld om uit te voeren.

Wanneer moeten de resultaten van het participatietraject bekend zijn?

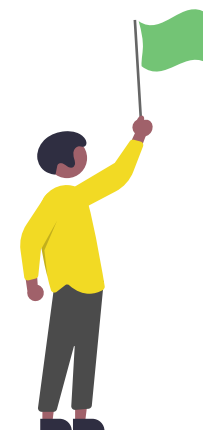
Hoeveel budget is er voor de organisatie van de participatie en de bijbehorende communicatie?

Bepalen van de invloed die mogelijk is

1. Wat is het doel van de participatie? Wat wil je bereiken met de participatie?

Meerdere antwoorden zijn mogelijk

- Belangen in beeld brengen
- Argumenten en/of standpunten verzamelen
- Kennis en ervaring ophalen
- Alternatieve oplossingen ophalen
- Tot een gezamenlijk standpunt komen
- Deelnemers zelf verantwoordelijkheid geven
- Invloed van inwoners vergroten
- Acceptatie op genomen beslissingen vergroten
- Onbehagen verminderen
- Overig, namelijk:

2. Wie wil je bij het participatietraject betrekken (extern)?

Met andere woorden: wie zijn de doelgroepen?

Welke verschillende belangen spelen er? Zijn de belangen tegengesteld of delen deelnemers belangen?

Tip: Bij een goed participatietraject zijn de deelnemers zo divers mogelijk. Dus denk naast inwoners ook aan ondernemers, ondernemersverenigingen, buurtverenigingen, belangenverenigingen, uitvoeringspartners, particuliere ontwikkelaars en buurgemeenten.

3. Waarover kunnen inwoners wel en niet participeren? Oftewel wat is de mate van invloed?

Wat zijn wel vraagstukken voor participatie?

Wat zijn geen vraagstukken voor participatie?

4. Welke randvoorwaarden, eisen en/of kaders zijn aan dit participatietraject gesteld?

5. Welke centrale participatievraag kun je aan inwoners stellen?

6. Hoe weegt de uitkomst van het participatietraject mee in de besluitvorming?

De uitkomst is van doorslaggevend belang

De uitkomst wordt meegenomen in het advies

Overig, namelijk:

7. Welke invloed kunnen inwoners uitoefenen?

(Mee-)beslissen

Meewerken

Meedenken

Mening geven

Aanhoren

Toelichting:

 Tip: Bekijk de trap van eigenaarschap. Het niveau van invloed kan verschillen voor verschillende onderwerpen / fases binnen het participatieproces.

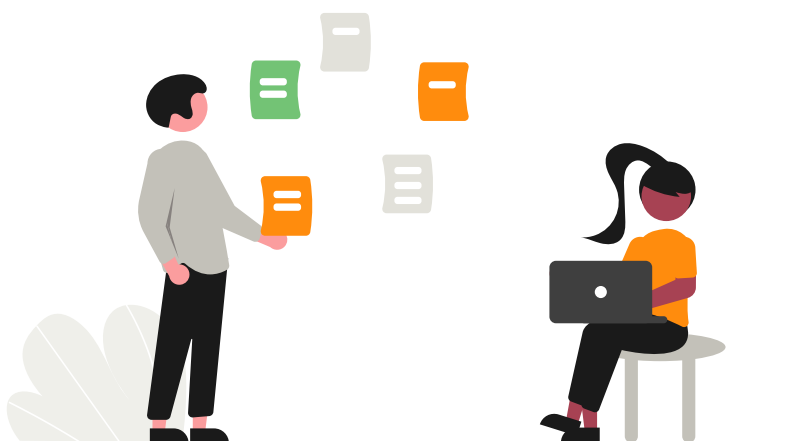
Rollen

1. Wie wil je intern bij het participatietraject betrekken?

2. Hoe verdeel je de taken binnen het projectteam?

Wie is waarvoor bevoegd of verantwoordelijk?

Tip: Een goed participatietraject kent verschillende rollen. Denk aan mensen met kennis van het gebied, met kennis van communicatie en met kennis over participatie.

Stap 2 Participatieanalyse

In stap 1 heb je de uitgangspunten van je participatietraject vastgesteld. In deze stap kijk je naar de factoren die bepalend zijn voor het participatietraject. Je kijkt welke behoeften er leven in het gebied/de situatie waar je aan de slag gaat.

Ga erheen!

Omgevingsanalyse

1. Welke relevante informatie is er al bekend over het project/plan en het gebied?

Tip: Wellicht is er al een omgevingsanalyse beschikbaar. Vraag dit na bij betrokken collega's. Bijvoorbeeld vanuit het stadsdeel of een gebiedsregisseur.

2. Wie wonen en werken er in het gebied en hoe willen zij betrokken worden? Zijn er ook sleutelfiguren of ambassadeurs aanwezig in het gebied?

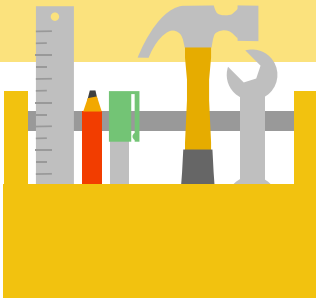
Tip: Doe onderzoek. Lees bijvoorbeeld mediaberichten in en over het gebied of de situatie. Ga in gesprek met de doelgroepen. Bespreek hun belangen, behoefte en beleving.

3. Welke andere projecten, activiteiten of ontwikkelingen (in het gebied) vinden er plaats en hebben invloed op het project/plan?

Tip: Check na de omgevingsanalyse of je nog nieuwe inzichten moet toevoegen aan stap 1, aan het participatieplan.

Stap 3 Participatieontwerp

Je bedenkt per fase van het project welke participatievraag je aan bewoners kunt stellen. En bedenk welke vorm en participatiemomenten daarbij passen (Fase 1 Proces in grote lijnen). In elke fase kunnen meerdere activiteiten en contactmomenten zijn. Vervolgens werk je de gekozen participatiemomenten verder uit (fase 2 Participatiemiddelen uitwerken). Ten slotte voer je het participatie-ontwerp uit (fase 3 Uitvoeren).

Onderdelen:

- Fase 1 Proces in grote lijnen
- Fase 2 Participatiemiddelen uitwerken
- Fase 3 Uitvoeren

Fase 1 Proces in grote lijnen

1. Heeft het project al duidelijke fases?

Denk bijvoorbeeld aan een schetsontwerp, voorlopig ontwerp, definitief ontwerp

Welke mijlpalen of deelproducten zijn er te onderscheiden?

Tip: Denk ook aan de mogelijkheid van een voorgesprek of een startevenement, voordat het participatieproces begint. Bij veel geschiedenis rondom een onderwerp of in het gebied kan een startactiviteit een positief effect hebben op het proces.

2. Welke participatievraag stel je aan bewoners voor elke fase of deelproduct?

Hebben bewoners voldoende kennis om die vraag te beantwoorden? Zo nee, hoe zorg je dat bewoners binnen dit project aan de juiste kennis kunnen komen?

3. Hoe kunnen bewoners meedoen?

- Online, digitaal
- Offline, fysiek, face-to-face
- Een combinatie van de bovenstaande opties

4. Welke vorm(en) van participatie wil je gebruiken?

Denk bijvoorbeeld aan een participatiewebsite, straatgesprek, interview, bewonerspanel, (inloop)bijeenkomst, wandeling of creatieve sessie

 Tip: Kijk in de Haags Samenspel 'toolbox voor bewonersparticipatie' voor meer informatie over verschillende werkvormen.

5. Welke moment(en) passen het beste bij de wijk en de doelgroepen?

Denk bijvoorbeeld aan de dag van de week, het dagdeel, spreiding in tijd, maar ook aan vakanties en aansluiting op andere activiteiten

6. Zet de gekozen vormen van participatie met data op een tijdlijn.

Gebruik hiervoor een ander document of met post-its.

Fase 2 Participatiemiddelen uitwerken

Bij vraag 4 van fase 1 heb je gekozen voor verschillende vormen van participatie (participatiemiddelen). Deze kan je met behulp van onderstaande vragen verder uitwerken.

1. Hoe bereik je mensen die de taal minder of niet vaardig zijn?

Denk bijvoorbeeld aan meertaligheid of meer beeldende werkvormen

2. Wil je dat bewoners gezamenlijk tot een advies komen? Of wil je hen individueel bevragen?

3. Welke groepsgrootte past het beste bij de participatievraag die je bewoners wilt stellen?

Bedenk bijvoorbeeld dat niet iedereen in een grote groep een mening durft te geven

- Individueel
- Tweetallen
- Kleine groep
- Grote groep
- Overig, namelijk:

4. Welke passende werkvormen wil je gebruiken?

Denk bijvoorbeeld aan stemmen met stickers op stellingen, een collage maken, een gebied herontwerpen middels een maquette

5. Test de werkvormen. Werk waar nodig de participatiemiddelen en een draaiboek uit. Vraag Multimedia om materialen te maken.

Aandachtspunten

1. Is het duidelijk bij wie deelnemers terecht kunnen met vragen?

2. Heb je vastgelegd hoe je mensen op de hoogte houdt van tussentijdse resultaten? Vergeet niet mensen te informeren over wat er met hun inbreng gebeurt.

3. Heb je ervoor gezorgd dat de opbrengst van het participatietraject een plek krijgt in het project?

4. Wie moet de opbrengst meenemen in beslissingen, wordt het bijvoorbeeld een raadsmededeling?

Fase 3 Uitvoeren

Nu kan je aan de slag met het uitvoeren van de participatie. Succes!

 Tip: Kijk nog één keer terug of je participatieontwerp nog overeenkomt met de eerder ingevulde antwoorden bij het participatieplan en de participatieanalyse.

Stap 4 Participatieverslag

De laatste stap is de evaluatie. Je kijkt tussentijds en na afloop samen met de deelnemers en het participatieprojectteam naar de effecten van het participatietraject. Kijk naar wat je hebt geleerd. Bedenk hoe je opgedane kennis en ervaring bewaart en deelt.

1. Met wie ga je wanneer evalueren?

Denk ook aan tussentijdse evaluaties

2. Hoe zorg je ervoor dat collega's gebruik kunnen maken van de opgedane kennis en ervaring?

Colofon

Dit is een uitgave van
Haags Samenspel, Gemeente Den Haag

Vormgeving
Dienst Bedrijfsvoering
Multimedia

Februari 2024